

SZAKMAI ELŐKÉSZÍTÉS A HUMÁN ÉS A GAZDASÁGI-SZOLGÁLTATÁSI SZAKTERÜLETRE „A” változat

9. évfolyam

Szakmai előkészítő ismeretek	74 óra
Szakmai előkészítő gyakorlatok	148 óra
Elmélet és gyakorlat	222 óra

SZAKMAI ELŐKÉSZÍTŐ ISMERETEK

Évi óraszám: 74 óra

Célok és feladatok

Az előkészítő ismeretek oktatásának alapvető célja a humán és a gazdasági-szolgáltatási szakterület általános ismereteinek elsajátítása, a készségek, képességek fejlesztése, valamint olyan ismeretrendszer, tudás és gyakorlati ismeretek kialakítása, amely megalapozza és formálja a humán és a gazdasági-szolgáltatási szakterület szakmacsoportjaihoz szükséges szemléletet. Készítse fel a tanulókat az önálló és csoportban történő tevékenységre, és ezen keresztül megfelelő tapasztalatszerzésre. Erősítse meg a pályaválasztási döntésüket.

Az „A” változatú kerettanterv célja alapvetően azoknak a funkcionális készségeknek, képességeknek a fejlesztése, amelyek a szakképzésbe való belépéshez feltétlenül szükségesek. A tanulók elméleti hiányosságainak pótlása ezt a célt szolgálja.

Az *Egészségkultúra* tanításának célja megismertetni a tanulókkal az egészségmegőrzés, egészségfejlesztés jelentőségét, hogy mindennapi tevékenységükben, magatartásukban az egészséges életmódra való törekvés megnyilvánuljon. Értesse meg az egészségkultúra fogalmát és biztosítsa a tanulók aktivitását, hangsúlyozza az egészség „érték” jellegét, ami segít a preventív szemlélet kialakításában.

A *Gazdasági környezetünk* oktatásának célja megalapozni a speciális gazdasági ismereteket. A gazdaság működésének bemutatásával, a gazdaságban végbemenő alapfolyamatok megértésével formálja a tanulók közgazdasági szemléletét. Az alapfogalmak megtanításával tegye lehetővé a gazdasági alapösszefüggések felismerését és alkalmazását a gyakorlatban. Alakítsa ki a tanulóknál a logikus gondolkodás képességét, az ok-okozati összefüggések felismerését.

Készítse fel a tanulókat az önálló és csoportban történő munkavégzésre is.

Fejlesztési követelmények

A tantárgy tanulása során fejlődjenek a tanulók tanuláshoz szükséges képességei, a szóbeli és írásos szakmai kommunikációs képességük.

Alakuljon ki, fejlődjön, erősödjön meg a tanulók saját szakmai munkájukkal kapcsolatos kötelességtudata, felelősségérzete.

Alakuljon ki a tanulóknál a feladatmegoldás képessége, érezzék meg a tanulási eredmények, sikerek értékét, örömet.

A tantárgyi tevékenység végzése során erősödjék a tanulóknál a mások munkájának, eredményeinek, teljesítményeinek tisztelete.

A tantárgyi tevékenység során folyamatosan erősödjék a tanulási és szakmai motiváció, váljon tudatos döntéssé a tanulók szakmaválasztása.

A tanulók ismerjék fel és utasítsák el a környezetszennyező, természetkárosító tevékenységeket, az ilyen magatartást.

Az eredményes tevékenység sikerének öröme adjon kellő motivációt a további haladáshoz.

Egészségkultúra:

A tanulók tudják elhelyezni az egészségkultúrát a tudományok rendszerében, és legyenek képesek az egészséget erősítő értékek felismerésére és az egészséget megőrző magatartás elsajátítására. Legyenek tisztában az élvezeti cikkek egészségügyi, a káros szenvedélyek egészség- és személyiségromboló hatásaival.

Gazdasági környezetünk:

A tanulók tudják megmagyarázni a család szerepét, a gazdasági egységek formáit, szerepét, működését, felépítését.

*Belépő tevékenységformák**Egészségkultúra:*

Az egészségkultúrával kapcsolatos észlelés, tapasztalás, információk gyűjtése és értelmezése önálló és csoportos formában. Helyzetgyakorlatok, esetmegbeszélések, találkozások, tájékoztató beszélgetés a témában meghívott idegenekkel. Véleményalkotás tanári közreműködéssel.

Fogalomalkotás közvetlen észlelés és közvetett tapasztalás alapján. Információk gyűjtése ismeretterjesztő kiadványok, médiák segítségével. A szöveges és képi információk értelmezése, következtetések megfogalmazása.

Gazdasági környezetünk:

Szöveges és képi információk gyűjtése a tanulók környezetéből: például a család költségvetéséről, a piac résztvevőiről, a termelési módokról. Az információk értelmezése, következtetések megfogalmazása.

Egészségkultúra

Témakörök	Tartalmak
Egészségkultúra	Az egészségkultúra helye a tudományok rendszerében, kapcsolata a kultúra többi elemével.
Egészség	Az egészség mint érték; az egészség fogalmának értelmezése. Munka — pihenés — szórakozás. A testi egészség. Mentálhigiéné — lelki egészség.
Egészségfejlesztés/ egészségnevelés	Az egészséget befolyásoló tényezők. Környezeti ártalmak hatásai az egészségre. A betegség és hatása a szervezetre. Életmód — egészséges életmód.
Szenvedélybetegségek	Alkoholfogyasztás, dohányzás, drogok, gyógyszerfogyasztás. A szenvedélybetegségek megelőzése és gyógyítása.
Partnerkapcsolat	Fiúk—lányok barátsága. Szexuális magatartás. A nemi úton terjedő betegségek.

Gazdasági környezetünk

Témakörök	Tartalmak
A gazdaság alapjai	A szükséglet, az igény és a kereslet. A gazdálkodás. A termelés. A termelés alapfogalmai, a termelés tényezői. A munkamegosztás. Az elosztás, a forgalom. Hasznosság, érték, elégedettség. A csere. Az ügylet (tranzakció). A szerződés, a piac, a jövedelem. A fogyasztás. A fogyasztás tárgyai, a fogyasztás formái. A gazdálkodás formái. Egyszerű újratermelés. Bővített újratermelés.

Témakörök	Tartalmak
A piac	A piac szerkezete. A piac alakulása. Az árak összehasonlítása a piacon. A piac csoportosítása. Piaci kapcsolatok: egyszerű piaci kapcsolatok, bővített piaci kapcsolatok. A piac formái. Az árupiac. A szolgáltatások piaca. Munkaerőpiac: a munkaerőpiac működése, a munkaerőpiac zavarai. Pénz- és tőkepiac: hitelintézetek, pénzpiac, tőkepiac, tőzsde.
A piac résztvevői	A háztartások. A család szerepe — termelés és szolgáltatás. Családi munkamegosztás. Jövedelemszerzési módok. A jövedelmek felhasználásának módjai. A családi költségvetés készítésének szempontjai. Gazdasági egységek. A gazdasági egységek szerepe. A gazdasági egységek formái. Gazdasági egységek alapítása. A gazdasági egységek működése. A gazdasági egységek felépítése.

A továbbhaladás feltételei

Egészségkultúra:

A tanulók legyenek képesek megszerezni a környezeti ártalmakat, felvázolni az egészséges életmód ismérveit, a drogfogyasztás veszélyeit, a szenvedélybetegségek megelőzését.

Gazdasági környezetünk:

A tanulók ismerjék a fogyasztás tárgyait, formáit. Értsék az egyszerű gazdasági tevékenységek alapösszefüggéseit.

SZAKMAI ELŐKÉSZÍTŐGYAKORLATOK

Évi óraszám: 148 óra

Célok és feladatok

Az előkészítő gyakorlatok oktatásának alapvető célja a humán és a gazdasági-szolgáltatási szakterületen az elmülethez kapcsolódó manuális tevékenységek elsajátításán keresztül a motiváció elősegítése, a megalapozott pályaválasztás erősítése. Készítse fel a tanulókat az önálló és csoportban történő munkavégzésre is.

Az „A” változatú kerettanterv célja alapvetően azoknak a funkcionális készségeknek, képességeknek a fejlesztése, amelyek a szakképzésbe való belépéshez feltétlenül szükségesek. Ezt a célt szolgálja — megfelelő tanulói aktivitás mellett — a tanulók gyakorlati készségeinek, képességeinek továbbfejlesztése.

A *Viselkedés- és kommunikációs kultúra* oktatásának célja a fiatalok mentálhigiénés megsegítése, a különböző élvezeti cikkek használatának prevenciója, a szabad idő kulturált, emberi módú megismertetése, a fiatalok bevezetése a hasznos, személyiségépítő munkába és az életbe.

A *Gépirás, szövegszerkesztés* oktatásának célja a tízujjas vakíráson alapuló helyes írástechnika elsajátítása, a másolási készség megalapozása.

A gyakorlati életben általánosan előforduló levelek és egyszerű ügyiratok formai kivitelezése.

A sebesség fokozásával és a másolási készség továbbfejlesztésével az üzleti adminisztrációban előforduló bármilyen téma, szöveg másolása és megformázása. A gépirás, szövegszerkesztés a munkához való viszonyt jó irányban befolyásolhatja a kezűgyesség felhasználásával, a szakmai munkában várható tevékenységek alapozásaként.

A *Kreatív gyakorlatok* oktatásának célja, hogy a tanulók vizuális kultúráját megalapozza, fejlessze ki ilyen irányú érdeklődésüket, fokozza a kreativitásukat.

A *Szakmai tanulmányi kirándulások* célja, hogy a tanulók konkrét tapasztalatokra építve válasszanak szakterületet. Alakítsa ki a tanulóknak a jelenségek megfigyelésének, elemzésének, a következtetések levonásának és a lényegkiemelésnek a képességét.

Fejlesztési követelmények

A tantárgy tanulása során — a gyakorlati tevékenységeken keresztül — erősödjön a tanulók motivációja, a szóbeli és írásos szakmai kommunikációs képességük.

Alakuljon ki, fejlődjön, erősödjön meg a tanulók saját szakmai munkájukkal kapcsolatos kötelességtudata, felelősségérzete.

Alakuljon ki a tanulóknál a feladatmegoldás képessége, érezzék meg a tanulási eredmények, sikerek értékét, örömet.

A gyakorlati tevékenység végzése során erősödjék a tanulóknál a mások munkájának, eredményeinek, teljesítményeinek tisztelete.

A tantárgyi tevékenység során váljon tudatos döntéssé a tanulók szakmaválasztása.

Az eredményes tevékenység sikerének öröme adjon kellő motivációt a további haladáshoz.

Viselkedés- és kommunikációs kultúra:

A tanulók ismerjék meg saját személyiségüket, egyéni adottságaikat. Legyenek képesek a helyzetek, a másik ember kommunikációjának pontos felismerésére, toleráns elemzésére, a konfliktusok kezelésére.

Gépírás, szövegszerkesztés:

A tanulók év végén tíz perc alatt legalább 800 leütés terjedelmű, összefüggő, könnyű, ismeretlen szöveg másolására legyenek képesek vakírással, sortartással, nyomtatott szövegből.

Ismerjék a használt szövegszerkesztő program szerkezetét, kezelését.

Fogalmazódjanak meg bennük a szakterületekhez kapcsolódó életcéljaik.

Kreatív gyakorlatok:

Fejlessze a tanulók ábrázolási, rajzolási képességét, esztétikai érzékét, és alakítsa ki a lényegmegragadó képességüket.

*Belépő tevékenységformák**Viselkedés- és kommunikációs kultúra:*

Dramatikus improvizációk, készségfejlesztő gyakorlatok. Életjátékok, szituációs gyakorlatok, esetek elemzése bemutatás, leírások, filmek, elbeszélések stb. alapján.

A szöveges, tárgyi és képi információk értelmezése, következtetések megfogalmazása.

Gépírás, szövegszerkesztés:

Pontos, megbízható munkavégzés, figyelemösszpontosítás. Helyesírási és olvasási képességek javítása.

Kreatív gyakorlatok:

Anyagok megfigyelése adott szempontok alapján. Tárgytervezés, alkotás. Kéziszerszámok szakszerű kiválasztása, használata.

Viselkedés- és kommunikációs kultúra

Témakörök	Tartalmak
Ismerkedés egymással	Ismerkedési gyakorlatok. Az együttlét igényének felkeltése és tudatosítása.
A serdülőkor jellemzőinek ismertetése	Önvizsgálatok: ki vagyok én, milyen vagyok én.
A szükségletek tudatosítása	Egyéni sajátosságok megbeszélése. Testi és lelki szükségletek fontossága.
A képességek rendszere	Önvizsgálatok: ki milyen képességgel rendelkezik.
Az értelmi képességek	Az értelmi képességek sajátosságai. Fejlesztésükre irányuló gyakorlatok.

Témakörök	Tartalmak
Motiváció és érdeklődés	Önismeret irányába ható gyakorlatok.
Az érzelem és akarat	Az érzelem és akarat megjelenési formái. Önmagunk megértése — érzelmek, reakciók, gondolatok, tettek jellemzői.
Az emberi kapcsolatok	Az emberi kapcsolatok jellemzői: hatékony kapcsolatépítés. A kommunikáció fajtái. Kommunikációs gyakorlatok.
Konfliktusok a kapcsolatokban	Konfliktusmegoldási módok. Elfogadható megoldások gyakorlása.
Kommunikáció és problémamegoldás	Problémamegoldó készségek. Értékrend és elvárás az életproblémák megoldásában. Önismereti és készségfejlesztő gyakorlatok.
Viselkedési stílusok	Alkalmazkodás a változó élethelyzetekhez, emberekhez, elvárásokhoz. Identifikáció és empátia fejlesztésére irányuló gyakorlatok.
Énkép és teljesítmény	Sikerre és kudarcra adott reakciók fajtái. Önismereti gyakorlatok.

Gépirás, szövegszerkesztés

Témakörök	Tartalmak
Az írás előkészítése	Az írógép működési elve, használatának bemutatása. Számítógépes gépirásoktató program esetén a számítógép és program működési elve, használatának bemutatása.
A billentyűzet elsajátítása	Ujjtorna az ujjak mozgáskoordinációjának fejlesztésére. Az alappillentyűk és a szóközbillentyű használatának megtanítása. Az alapsoron, a felső, alsó és a számsoron lévő betűk megtanítása, betűkapcsolatokkal, szó- és mondatgyakorlatokkal. A váltóbillentyűk helyes használatának megtanítása, begyakorlása tulajdonnevek, mondatok íratásával. Az írásjelek megtanítása, begyakorlása — az érvényben lévő műszaki irányelvek alapján — célirányosan kialakított mondatok íratásával.
A másolási készség megalapozása, megszilárdítása	Szavak, sorok, mondatok és összefüggő szövegek másolása sortartással, ütemes írással. Önálló sorkialakítás megtanítása és begyakorlása. A sorkizárt írásmód megtanítása és begyakorlása szövegek íratásával. A tabulátor használatának megtanítása és begyakorlása.

Kreatív gyakorlatok

Témakörök	Tartalmak
Manuális készségfejlesztő gyakorlat	Felkészítés a balesetmentes munkavégzésre. Elemi munkaszokások kialakítása.
Síkmértani szerkesztések	Pont, egyenes, szakasz. Egyenesek kölcsönös helyzete. Szög, szögpárok. Pont és egyenes, párhuzamos egyenesek távolsága. Síkídomok osztályozása. A kör és részei. Egybevágóság, hasonlóság.

Témakörök	Tartalmak
Testek ábrázolása	A test fogalma. Egyszerűbb síklapú testek és származtatásuk. Forgástestek és származtatásuk. Testek hálózata.
Rajzolás	Ábrázolási módok összehasonlítása, alkalmazási területe: látszati, axonometrikus, vetületi, magyarázó, eligazító ábra. Nagyítás — kicsinyítés: méretarányban és négyzethálóval. Vonalvezetési gyakorlatok. A fény és árnyék összefüggései. Természeti formák ábrázolása: szabálytalan természeti formák körvonalas, foltban való rajza, tanulmányok természetes formákról.
Festés	Az akvarellfestéshez szükséges eszközök. Színkeverés. Festési és ecsetkezelési gyakorlatok. Egyszerűbb geometrikus díszítmény tervezése. Szabálytalan természeti formák körvonalas, foltban való rajza, virágok, levelek, gyümölcsök plasztikus ábrázolása.
Gyurmázás, formázás	Formázás saját készítésű gyurmából. Formázás egyéb formázható anyagból.

Szakmai tanulmányi kirándulások

Témakörök	Tartalmak
Szakmai tanulmányi kirándulás	Különböző nemzetgazdasági ágazathoz tartozó gazdálkodó szervezetek meglátogatása. Felkészülés a gyakorlólhely látogatására, megfigyelési szempontok kialakítása: — az ott dolgozók tevékenysége, munkafolyamatok, műveletek, — a munkakörülmények, — a munkavédelmi előírások, — a dolgozókkal szemben támasztott pszichikai, fizikai követelmények, — a munkakörök betöltéséhez szükséges iskolai végzettségek, — a továbbképzési lehetőségek. A megfigyelési szempontok alapján ismerkedés a választott szakképesítés tevékenységeivel.

A továbbhaladás feltételei

Viselkedés- és kommunikációs kultúra:

A tanulóknak ismerniük kell önmagukat, a viselkedésüket, magatartásukat és a legkellemesebb tevékenységet személyiségük épülésére.

Szituációs gyakorlat önálló eltervezése és lebonyolítása csoportban.

Gépírás, szövegszerkesztés:

A számítógép kezeléséhez szükséges ismeretek gyakorlati alkalmazása.

Év végén összefüggő, könnyű, ismeretlen szöveg másolása vakírással, sortartással, nyomtatott szövegből.

Kreatív gyakorlatok:

A mindennapi életben előforduló tipikus vizuális közlemények értelmezése.

A különféle ábrázolási módok alkalmazása.

Gyurmából különböző használati és dísz tárgyak, növényi és állati figurák formázása.

Szakmai tanulmányi kirándulásokon a megfigyelések összegzése az egyes szakterületeken.